

Til
Indenrigsminister Sophie Løhde
samt Udvalget for Landdistrikter og Øer

Fejð, 10. marts 2025

Husk de små øer i det store udligningsregnestykke

Sammenslutningen af Danske Småøers indspark til ny udligningsreform

I forbindelse med det kommende eftersyn af udligningssystemet er det afgørende, at de danske småøer ikke bliver overset.

Vi ved at Regeringen planlægger at præsentere et kommissorium for en analyse af det kommunale udligningssystem, og til det har vi disse bemærkninger, som vi håber, man vil tage i betragtning, både i kommissoriet og i selve analysearbejdet.

De danske småøer kan på sin vis betegnes som udkanten af udkanten i Danmark. I hvert fald set fra en fastlandssynsvinkel, fordi vi er afhængige af kommunens velvilje og ikke mindst pengepung for at opretholde vores livline til resten af landet i form af færgen. På samme måde er det den kommunale velvilje, der dikterer, om en ø-skole eller børnepasningsordning skal opretholdes, om havnen vedligeholdes og mange andre elementer, som får en dagligdag til at fungere på en ø. For småøboerne selv er vores øer dog ikke udkant, men centrum i vores liv.

På øerne trives stærke civilsamfund, og her er der for alvor brug for fællesskabets styrke til at få hverdagslivet til at fungere. Der er læring at hente fra øerne for det omgivende samfund om trivsel for alle aldersgrupper og ansvarsfølelse for det samfund og den natur, som man som borger er en del af. Her bidrager alle med det, de magter, om det så blot er en hånd, en idé, eller et helt ansvarsområde for det frivillige brandværn, akutredderkorps, beboerforeningen, besøgsvenner, strandrensning, fritids- og idrætsaktiviteter, kirkens drift og pasning, digelaug og meget mere.

Øerne adskiller sig fra andre små landdistriktssamfund netop ved at være adskilt fra fastlandet ved havet. Derfor er færgedriften alfa-omega, og det er gang på gang blevet vist, at en driftssikker færge med tilstrækkelige afgang og rimelige færgetakster er afgørende for, om en ø er i udvikling eller afvikling.

Småøerne, bloktilskud og udligning

Grundstenen i øernes overlevelse ligger i dag fortsat i §20 midlerne i lov om kommunal udligning, som er målrettet de 27 småøer, og som tildeles kommunen, som en del af bloktilskuddet. Midlerne er ikke øremærket særlige formål og bruges af kommunerne til bl.a. færgens drift, eventuelle merudgifter til skole og børnepasning og eventuelle merudgifter til ældrepleje m.m.

I de senere år, har øboerne gang på gang måttet se færgetaksterne stige, trods tildeling af ekstra midler fra Christiansborg til netop takstnedsættelser. Afgange og sågar færgeruter kommer år efter år i spil i besparelsesrunder. Senest har Lolland Kommune nedlagt den direkte færgerute fra Bandholm til Askø-Lilleø og slået overfarten sammen med Femø.

Begrundelse fra kommunen er hver gang, at økonomien er presset, og der ikke er tilstrækkelige midler i §20 tilskuddet.

Frustration også fra Christiansborgs politikere ift. støtten til kommuner med småøer

Som repræsentanter for danske beboere på de danske småøer møder vi ofte landspolitikere, der mærker den samme frustration som os. Næmlig at det, som kommunerne modtager, enten ikke rækker, eller ikke bruges, som det var tiltænkt. Vi ser også, at kommunerne ikke alle har en forventning om selv at bidrage til omkostningerne ved en ø, ud over de midler de modtager fra staten. Det er de nemlig ikke længere forpligtet til.

Derfor er det helt afgørende, at udligningsystemet nu får et nødvendigt eftersyn. Vi opfordrer til:

1. **En generel forhøjelse af §20-tilskuddet** til kommuner med småøer, så tilskuddet bedre svarer til de omkostninger, der følger med at opretholde helårssamfund på øerne.
2. **En tydeligere kobling mellem midler og formål**, så tilskuddet anvendes til det, det var tiltænkt – nemlig at understøtte færgedrift, skoler, børnepasning og ældrepleje m.m. på øerne.
3. **En opdatering af tilskudsmodellen**, så den afspejler de reelle udgifter til færgedrift, inklusive vedligehold og grøn omstilling, så småøerne også i fremtiden kan have en velfungerende og stabil færgeforbindelse.

National ø-politik

Slutteligt vil vi nævne at Sammenslutningen af Danske Småøer arbejder for, at Danmark skal have en national ø-politik, som bl.a. skal gøre det muligt at samle og målrette de statslige og kommunale ordninger for øer. De er p.t. spredt ud over flere ministerier og endnu flere paragraffer i finansloven.

Det vil være oplagt at samtænke dette med støtteordningerne. Så der bliver en forbindelse mellem på den ene side en ø-politik og på den anden side arbejdet med revideringen af støtteordningerne for færger (og øer i generelt) i Danmark.

Med venlig hilsen

Kirsten Sydendal

Formand